

KÖZERDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál ános könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bermentesen küldendők.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A husvét.

A kereszténység legrégebb és legnagyobb ünnepe, melyet a Krisztus utáni 4-ik század óta, öröm és lelkesedés között ünnepel a keresztény világ.

Es valóban! Az öröm, mely e napon bűbajos fényével a homlokot beragyogja; a lelkesedés, mely a szív hurjait megrezgetti; a remény, a vágy, a sejtelen, mely a kebel mélyén feltámad, az örökélet és ez életnek soha el nem muló javai után, mind . . . mind méltók e naphoz, mert ez a diadalnak, ez a legdicsőbb győzelemnek, a feltámadásnak és az örökéletnek nagy napja. Ma győzte le az utolsó és legfélelmesebb ellenséget, a halálnak fejedelmét Jézus s ma adott jogot minden egyes keresztény hívőnek, hogy bátran kérdezhesse a nagy apostollal: „Hol vagy on, oh halál, a te diadalmad? Hol van koporsó a te fulánkod?”

Jézus él és mi is élünk! — ez az a nagy igazság, ez az az örökigaz eszme, melyet nekünk a husvét, Jézus feltámadásának emlék-ünnepe, fennen prédikál.

Hasztalan mond bármit a kételkedés, hasztalan állítja, hogy a halál után nincs élet, hogy azok az izmok, azok a csontok, a melyek egyszer omlásnak indultak s melyeket a föld mélyében lakó férgek örölnék meg lassanként, nem elevenedhetnek meg; hogy a sírből, melyre ráborul a hant s melyen virágokat ápol a kegyelet, nincs többé visszatérés; hogy a Galgóthának ama nagy halottja, kiről a pogány százados telkesülten mondá: „Bizony ez ember igaz vala!” — ma is ott nyugszik valahol a szent város közelében s bemehosult sírján nem hullat könyveket az emberi részvét: mert a tények ellene szólnak, mert minden, de minden azt bizonyítja, hogy a Krisztus feltámadott, hogy a Krisztus él és élni

fog örökké, míg az ember ember lesz a földön, míg az embernek vágyai, reményei és álmai lesznek, melyek vonják, ragadják, repítik e muló-hazából fel- a- végtelen világok örök honába.

Avagy nem az ő nyomdokain épült-e fel a hitnek, az erénynek, a szeretetnek, az önfeláldozásnak és az aldozatkézségnek nagy és dicső temploma? Nem az ő szelleme alakította-é át és szülte-é ujja a világot, midőn azt a parancsolatot adta: „Ugy szeressétek egymást, a mint én szerettelek titeket!”

Oh bizony, midőn a népek, megúván a kényuralmat és a kormánybotot, mely mind lelkükön, mind testükön érzékeny, sajgó sebeket ütött, azt az embert, ki magát istennek helyébe ültette, lelőik a magas polcáról; midőn a hívők milliói, széttörve a hitcikkék és tekintélyhit vasbékóit s megvetve Krisztusnak állítólagos földi helytartóját, ki a Vatikán fényes szobáiba bezárkózva, komoran elmereng a pápaság fényes multja s jelen árnyékméltósága felett: egyedül Krisztust ismerik el hitők és cselekedetők zsinórmértékűl, ki a „szegeletkő”, az „egyedüli fundamentum” és ki nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon másoknak és adja életét váltságul sokakért — oh bizony, ekkor a Krisztus támad fel és hozza forrongásba a szíveket, a népeket, a világot!

Es ha felvesszük magunkba azt a világmegváltó szeretetet, mely a kereszt-halálban érte el tetőpontját; ha levetkezzük az ő embert s felöltözzük az új embert; ha meghalunk a bűnök s élünk istennek; ha a nyomorúságon, a szenvedésen, a könyhullatáson és gyászon át, eljutunk a megbánás és a megtérés állapotába, mely a feltámadásnak és az örökéletnek alapja: akkor

nemcsak azt tudjuk meg, hogy ő feltámadott és él, hanem megtudjuk azt is, hogy mi is feltámadunk és élünk — feltámadunk és élünk, mert vele haltunk meg és vele temettünk el.

Ő maga mondja magáról: „En vagyok a feltámadás és az élet s a ki hiszben én bennem, ha meghal is, örökké él a z!” — csak mi ne ismernők-é el, hogy benne és általa van a mi feltámadásunk és örökéletünk? Csak mi kételkednők-é az első husvét véghetetlen jelentősége és meglevenítő ereje felől?

Jól jegyezzétek meg, hogy a halhatatlanságnak semmi nagyobb bizonyítéka nincs, mint a bennünk levő halhatatlan élet és a feltámadásról semmi jobban meg nem győzhet, mint az a feltámadás, melyet ön magunkban tapasztalunk.

Boldog ünnepi napokat, verőfényes, mosolygó és vidám husvétot!

Z.

Vagyon. — Gazdagság.

Vannak eszmék, elvek, melyek az emberiség minden körében a mióta a civilizáció nagy munkája foly, — a mélyen szemlélődő elmeknek s a mindennapi élet terheivel küzdő munkásnak egyaránt sok anyagot adtak a gondolkodásra. Mindenik a maga módja szerint tűzi okoskodásait, — melyekre hatólag, szélesebb körű feltagással s messzebb menő következtetéssel, — az egyik csak magára s legtelegbb közvetlen környezetére alkalmazva a masik.

A vagyon s a gazdagodás kérdése nem új dolog s mégis, a hajdukortól kezdve időkig újabb, meg újabb anyagot nyújt az elmékedésre. Kiváló nemzetgazdászok, politikusok, egyházi kitünőségek kedvencz themaja volt es marad ez mindég s a mindennapi élet sokszor meglepő sokszor kellemetlen tapasztalatai felkeltik mindazok figyelmét is kik — főleg hazánk viszonyai között, — a mas országokban dúló socialismus es kommunismus, sokszor keserves kísérletekkel bemutatott elveivel némi ismerősök.

bántja a vidáman hullámzó tömeg zajgása, zibongása. — Nem örül a tavasznak. Ősz végén érzi magát; hiában szórják, árasztják pazarul éltető melegüket a napsugarak. Főléje kiterjesztette leplét a sötét alkony. — Olyan nyomorultnak, boldogtalannak érzi magát . . .

II. Melyik boldogabb.

Az udvarunkon lakik egy varróleány. Szorgalmasan dolgozik napestig, varró-gépjének zakatolása áthallatszik hozzám. Uri, de elszegényedett családból való. Olyan egyszerű, takarékos; csak vasárnaponként jár ki s ha szabad ideje van — a mi ritkán történik — olvas. — Pedig szép leány. Kár, hogy nagy, kék szeméit örökké csak a varráson legelteti s szép természet egyszerű, gyakran kopottas ruhákba burkolja. — S velünk szemben van az Arabella kisasszony palotája. Igen, egész kis palota; egy gazdag uri ember vette neki s tartja ki hercegi módra. Talán egykor közönséges szobalány volt s ma helyemben, negyes fogaton jár; gyémántjai vannak, a nyaraktól leg-elegánsabb fürdőhelyeken tölti s előkelő urak csókolják alázatosan, hizelegve a kezét. Neveti a világot s minden gondja csak az, hogy szépségét, a mivel mindenét szerzte, ápolja s megtartsa; azt mondják, nagyon boldog lehet . . . Tudja isten, de én azt hiszem, százaszorta boldogabb az az igénytelen kis varróleány . . .

III. Az oszmán harcos.

Halottakkal, sebesültekkel van befedve a kopár csatamező. Tört fegyverek, elhullt lovak, csonka tetemek hevernek szanaszét Komor felhők fedik el a napot, fojtó kénzság terjeng a levegőben; ragadazó hollók röpkednek a hullák felett. Egy európai orvos sorra járja a sebesülteket s rábukkan egy súlyosan megsérült oszmán vitézre. A jobbkarjáról csafatokban csúng le a hus s a lábán is mély seb tátong. S még volt ereje, hogy valahogy bekösse

TÁRCZA.

Husvétí ének.

Feltámadunk! Zendül az ének.
Az örök-élet kutféjének
Ég és föld háladalt rebeg.
Nincs már a lélek sírba zárva,
Hitünk van a feltámadásba,
Bár testünk' fereg örli meg.

Megtörve a halál hatalma,
A feltámadás diadalma
A mi Husvét ünnep-napunk:
Mert a mi bennünk lélek, eszme,
Az él örökké s nincs elveszve.
Alleluja! Feltámadunk!

Sz. Kovács Sándor.

Dalok.

I.
Parton állok s el-elnézem
A bujdosó hullámokat:
Vajjon hová, merre viszik
A megsárgult falombokat?

Szívemben is ékint száll az
Emlékezet árja tovább . . .
— Ott is ékint hordja a hab
Reményeim hervadt lombját.

II.
Ugy látszik ez az én szívem
A szerelem áldozatja:
Valamennyi szép leány van,
Rendre-rendre gyilkolgtatja.

Csak beledob szép szeméből
Egy-egy sugárt a ledérke:
S tova szállva, csak neveti,
Ha megég a szívem tőle.

III.
Tavaszfényben két kis virág
Őszborult szerelmébe,
Hogy párosan élhessenek
Csókolózva, ölelkezve.

Hideg őszel bus avaron
Halva lettem szegényeket . . .
— S ugy tetszik, hogy még akkor is
Csókolóztak, ölelkeztek.

IV.
Csendes estén, holdas estén
Mégválasztók csillagunkat . . .
— Emlékszel rá? . . . A tiednél
Nem találtam ragyogóbbat.

Az enyémmek — alkonyégen —
Oly reszkető volt sugára! . . .
— Emlékszel rá? . . . S aztán lehullt
Az örökös éjszakába! . . .

Zilahy József.

Költemények prózában.

— Irtá: Szócs Géza. —

I. Alkony.

Roszkedvűen, bágyadtan hever a pamlagon. Testilelki betegség gyötri. Semmit sem dolgozik s mégis fáradt; mi sem szórakoztatja többé: feuékig üritette az élvezetek poharát. Fényes palotája kietlennek, barátság-talannak tűnik fel; olvasni nem szeret, lovagolni, vadászni nem tud, mindjárt kimerül. Gondolkozik. Előtűnnek a multak képei: örültebbnél-örültebb kalandok szakadatlan sorozata. S kutatva keresi, hogy tett-e valamit életében, a mivel önmagának vagy másoknak használt? S hiába. Óriási vagyonának alig egy negyede van meg; egészsége tönkre téve. Alig negyven éves és teljesen ősz. Fázik. Pedig oda künn olyan melegen süt a tavaszi nap; özönével sétál a nép az utczákon. — Beteszi az ablakot;

IRODALOM.

Az ellentét a szegény és gazdag között, vajmi régi keletű. És ezzel egyidős az a tan is, hogy a szegények segélyezése a gazdagnak nemcsak erényét, hanem kötelességét is képezi. Am a jólét és kényelem látása könnyen felkelti az irigységet is s hozzájárulván egyes gazdagoknak az élvágy mértéktelen kielégítésére czélzó törekvésének sokszor borzasztó eredménye, — méltó tárgy kinálkozott az erkölcs birák osztozásaira, kik a vagyon megvetését, a gazdagság kerülését s a szegénységet, mint legjobb eszközt mutatták a lélek üdvözülésére.

Ámde vagyon nélkül a folyton fejlődő civilizáció vívmányait megszerezni és fejleszteni nem lehet. Vagyon nélkül nem lehet eleget tenni a humanizmus követelményeinek és szükségleteinek. Vagyon nélküli, szegény nemzet nem lévén képes a modern védelmi eszközök beszerzésére, előbb-utóbb martalékaik lesz ellenségeinek, vitésége dacára is. Mindezeket bizonyítani nem szükséges s nem is általában a vagyonsodás, — hanem a vagyon szerzés és vagyonelvezet némely módjai ellen van és lehet kifogás.

„A tisztességes munka nemest”, oly elv, melyet a vagyonszerzésnél tekinteten kívül hagyni nem lehet. Aki szorgalma, becsületes munkássága által szerezte meg, nemcsak gazdagságot, hanem erkölcsi erőt is gyűjt. Aki ellenben árutakon, lelketlen üzérkedéssel, szerencsejátékkal gyűjti ezereit, — kinek a vagyonszerzés czél, nem pedig az az emberiség nemesebb céljainak valósisására, elősegítésére, — méltó a megvetésre, úgy az is, ki telhetetlen lévén mások rovására a vagyonszerzésben, nem gondolja meg, hogy egy nemzet, mely néhány gazdagtól s milliókra menő szegényből áll, — agyaglábú szoborhoz hasonlít.

Munkálkodni s munka által vagyont gyűjteni tehát kell. De a mily elvetendő a korlát nélküli gazdagodás, ép oly megvetendő a vagyon által szereshető élvezetek hájhaszása, — mely — fájdalom — korunkban legtöbbnek mintegy életcélja lett. A vagyont megszerzik, nem válogatva az eszközökben, — nem azért, hogy neves czélokra használják, hanem hogy módjuk legyen az élvezetek gyönyöreit köze mérülni. Hiába kéri a humanizmus, hiába könyörög a tudomány és művészet, hiába hallja a szenvedők szavát, — legfeljebb filléreket hullat részükre, míg ellenben kártya, bor, nök, cigány dusan osztozkodva pazar vesztegetéséin. Sülyed vagyoniilag s a mi fájdalmasabb: erkölcsileg és a mi legszomorubb: nemcsak maga hanyatlak az örvénybe, hanem környezete s azon társadalom is, melyben él, melyre hatni képes. Az ilyenek láttára méltán jajdulhat fel nemcsak az erkölcsbiró, hanem a nemzetgazdász és politikus is.

Az arany közép ut követése a vagyonsodás terén is a legjobb. De midőn vagyont szerzünk, ne csak magunkra gondoljunk, hanem alkalmat nyújtunk embertársainknak hasonló módon szerezni vagyont. Tartsunk mérteket szükségleteink kielégítésében úgy, mint a gazdagság összehalmozásában. Legyünk takarékosok, de soha se fősvények. És a kinek sokja van, ne feledje, hogy ezzel együtt sok a kötelezettsége is hazája, társadalmá, embertársai irányában s mennél teljesebben megfelel ezen kötelezettségének, — annál inkább méltó arra a vagyonra, melyet nemes munkásság gyümölcse képpen bír, — de a melynek — magasabb szempontból — csak hű kezelője és sáfára.

Tanulók olvasóitára. *Elischer* József kir. tanácsos és tankerületi főigazgató közreműködésével szerkesztik *Dr. Janos* Benedek és *Dr. Boros* Gábor középiskolai tanárok. — E cím alatt szándékozunk kiadni a magyar classicus írók azon műveinek sorozatát, — melyeket úgy a gymnásiumi, mint a reáliskolai tanterv és utasítás az irodalmi oktatás kapcsán részint iskolai, részint házi olvasmányul rendel. Sikeres irodalmi oktatás a tárgyaló írók műveinek olvasása nélkül nem gondolható. Középiskoláinkban az irodalom tanárait e tekintetben sem vád, sem panasz nem érheti, de hogy az irodalom oktatás a legbüggöb igyekvés mellett sem történhetik általában az olvasmányok alapján oka az, hogy még mindig hiányzik a magyar nemzet classicus íróinak olyan, iskolai használatra szánt olvasó gyűjteményes kiadása, melyet minden, még a kedvezőtlen anyagi viszonyok között élő tanuló is megszerezhet magának. Ez akadályt akarjuk a sikeresebb irodalmi oktatás útjából elhárítani, mikor magunkat a „Tanulók olvasóitára” című vállalat megindítására elhatározzuk. E vállalat folyamában a tanterv és az utasítás által kijelölt írók műveit 5 éves, tizenhatórétű füzetekben fogjuk kiadni a lehető legolcsóbb áron. A vállalatban évenként 10 füzet fog megjelenni. Egy füzet ára 20 kr. A kiadás egyszerű szövegkiadás lesz minden magyarázó jegyzet vagy bevezetés nélkül, mivel célunk semmi más, mint hogy a tanulók olvasóit juthassanak azon írók műveiből, melyeknek iskolai vagy házi olvasását a tanár eddigelé márcsak anyagi tekintetektől sem követelhetette meg minden tanulótl. A vállalat szellemi részének vezetésére sikerült megnyernünk *Elischer* József királyi tanácsos urat, a nagy szobeni tankerület főigazgatóját, *Dr. Janos* Benedek budapesti II. ker. és *Dr. Boros* Gábor nagy szobeni főgymn. tanár urat. *Elischer* József főigazgató ur a vállalat pedagógiai felügyeletét fogja teljesíteni, a mennyiben azt az írók műveinek pedagógiai szempontból való megválogatás és összeállítás okvetlenül megkivánja. A szerkesztői teendőket *Janos* Benedek és *Boros* Gábor tanár urak fogják osztani. Minthogy a vállalat pusztá szövegkiadás lesz, a nevezett tanár urak minden buzgalommal és szakismeretökkel azon fognak lenni, hogy a tanuló ifjuság hibátlan, pontos szöveghez, egy szóval a vállalatban megjelenő művek kritikai kiadásához jusson. — A jelen évfolyamban a következő füzetek fognak megjelenni: I. füzet: *Berzenyi* Dániel versei. II. füzet: *Zrinyi* Miklós *Zrinyi*ásza. III. füzet: *Hunfalvy* Pál tanulmányai. IV. füzet: *Szemelvények* Balassi Bálint költeményeiből. V. füzet: *Trefort* Ágost vál. beszédei. VI. füzet: *Szemelvények* Pázmány P. műveiből. VII. füzet: *Szemelvények* Jókai Mór műveiből VIII. füzet: *Kazinczy* F. Pályám emlékezete. IX. füzet: *Kisfaludy* Károly Iréneje. X. füzet: *Kármán* József műveiből. — Midőn e hézagpótló vállalat, melyre vonatkozóan a vallás- és közoktatás Minister ur ó nagyemlékeztetésű 1887/36075. számú rendeletében elvi helyeslést kegyeskedett kijelenteni, anyagi áldozatot nem kímélve, megindítjuk, bizalommal fordulunk az idodalmi oktatás középiskolai vezetőihez s kérjük, hogy e vállalatot a középiskolai ifjuság körében nemcsak mint iskolai, hanem mint házi magán-olvasmányok táráit is sziveskeljenek terjeszteni, mert hisz ez esetben nem könyváruis üzletről van szó, hanem a magyar irodalmi oktatás sikeresebb teteléről, — arról, hogy úgy a magyar, mint a nem magyar ajkú ifjuság megszerezze magának könnyen és olcsón nemzetünk jeles íróinak műveit, belőlök okulást merítsen s megismerve legjavát annak, mit évszázak alatt magyar elme termelt; ne csak ösztönserűen, hanem öntudatosan is szeresse nemzetét s becsülje irodalmát, melyben nemzetének elméje tündöklök és szíve ragyog. — A tanulók olvasóitárának minden füzete külön is kapható, mégpedig mint már említettük, 20 kr. A Tanulók olvasóitárának 10 füzetből álló egy évfolyamára előfizetéseket 2 frtjával fogadjunk el és az összegnek előre beiktudése esetén az egyes füzeteket rögtön megjelenés után bérmentve küldjük meg. Az ifjuság könyvtárakba esetleg több példányban való beszerzés czéljából ez a mód a legegyszerűbb. Egyébiránt bármely füzet könyváruisok útján is megszerezhető. — A Tanulók Olvasóitárának iskolai olvasmányul való elfogadása esetén, az összes tanuló által való beszerzés czéljából, a kívánt példányszámban utánvét nélkül küldjük meg és a füzetekért járó összeg csak a tanulóktól való beszédés után egyenlítendő ki. — A nagybecsű vállalatot szives pártfogásba ajánlvá, vagyunk kiváló tisztelettel — Bpest, 1888. márczius havában. *Lampel* Róbert (*Wodianer* F. és *Fiai*) könyvkereskedése és kiadóhivatala. — (E vállalatot, mely

programja szerint, a magyar irodalom tanításával hivatászerűleg foglalkozó tanítóknak s a magyar tanuló-ifjuságnak feltűnő olesó áron teszi hozzáférhetővé a magyar classicus írók legkiválóbb műveit s mely irodalmunk behatóbb ismerete útján a hazafias érzületet felelőre szelésebb körökben terjeszteni van hivatva: a legmelegebben ajánljuk a tanterviak szives figyelmébe s hathatos támogatásába, annyival inkább, miután annak élén oly férfiak állanak, kiknek széles irodalmi tájékozottsága, jó ízlése s ügyseretete az elvállalt munka fényes sikere iránt teljes biztosítékot nyújt. Szerk.)

Ninesen a magyar családoknak olyan gazdag könyvtára, melyben annyi szellemi szórakozást találhatna a család minden tagja, mint a mennyit a „Képes Családi Lapok” válogatott közleményei nyújtanak. Ninesen a családi életnek s a gondosan vezetett magyar vendégszerető háznak olyan kérdése, melylyel e lap melléklete a „Nő a házban” szakavatottan ne foglalkoznék. A „Képes Családi Lapok” előfizetési ára a „Nő a házban” ez. dívat melléklettel együtt egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, s a kiadóhivatal (Budapest, nagy korona utca 20. sz.) melyhez az előfizetések legelészerűben postautalványon intézendők, kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve szolgál mutattványszámokkal.

VEGYES HIREK.

— **Olvasóinknak boldog husvétii ünnepet kívánunk.**

— **Tisztelettel kérjük t. olvasóinkat az új évnegyed beálltával előfizetéseik beküldésére (évnegyedre 1 frt) s htaralékaik szives kiegyenlítésére, — mire nézve a kiadó készséggel ad felvilágosítást.**

— **Perczel Béla**, a kir. curia elnöke, válóságos belső titkos tanácsos, m. kir. volt igazságügyminiszter e hó 25-én 69 éves korában jobblátre szenderült. Az elhunyt egyike volt azon ritka hazafiaknak, kik a tehetségével s jellem tisztaságával fogva, részébe jutott magas hivatali állásukban is megtudta tartani a honfiak osztatlan tiszteletét és szeretetét. Halála minden körben mély részvétet keltett s e hó 28-án végment temetése egyike volt a legfényesebbeknek.

— **Halálozások.** *Aaron Ferencz* vármegyei öreg janitor folyó hó 30-án meghalt. Jó nemes tagja s régebben jó módú ember és szolgabíró segéd volt Zalathnán. Ő fogta el *Candiano* oláh tüzér kapitányt, ki a 60-as évek végén nem pusztá tauristai kedvtelésből utazgatott s aki — állítólag — most ezredes és a román király hadsegéde volna. Az öreg *Aaron* vén napjaira nyugdíjkeppen viselte a janitorságot; imádkozott megajért s mindenkéért, — e volt a 80 év körüli agnak legfőbb foglalkozása. — Folyó hó 31-én halt el *Weksler József*, néhai *W. Salamon* másik fia is; kihalt vele az egész család gyors egymásutánban.

— **Gyászír.** *Vizaknáról* vesszük a következő szomorú jelentést. — *Alólirottak* mélyen megilletődve és szomorúan jelentik, hogy a felejtethetlen jó testvér, sógornó vizaknai *Timár Czécilia* folyó hó 18-ik év márczius 28-án, életének hatvanadik évében, rövid szenvedés után meghalt. — Legyen nyugalma csendes! — Hült tetemei folyó évi márcz. 30-án délután 3 órakor helyeztetek örök nyugalomra a vizaknai ev. ref. sirkertbe. — *Vizakna*, 1888. évi márczius hó 28-án. — *Timár Károly*, mint testvér. *Timár Károlyné* szül. *Deési Róza*, sógornó *Timár János*, öcses.

A nagyenyedi ref. templom története

a 16-, 17- és 18-ik században
(Folytatás.)

Az 1806-ban Déézen tartott közzsinat *Abacs* püspöknek a serdülő ifjak konfirmálása véghezvitelét szabályozó munkálatait tárgyalás alá s fogadja el — a főkonsistoriumi küldöttek által tett némi módosításoktól eltekintve, — egész terjedelmében.*)

Mert az erre vonatkozó szabályzat az *Abacs* műve, de rövid pontozatait közlöm.

1. Minthogy a vallásnak és erkölcsiségnek nagy gyarapítására van ezen szent rendtartás, azért más prot. országok példájára szükségesnek véli az *annunciatio* körülmények behozatalát.

2. Mégpedig egész ref. statusunkba oly közönséges meghatározás mellett, hogy valaholott arravaló ifjak találtnak, az rendelt időben, esztendőben egyszer gyakoroltassák, — melynek ideje a pünköszt előtti vasárnap.

3. Noha a confirmatiót a sacramentumok méltóságára nem emeljük, de mégis oly szükségesnek tartjuk, hogy azt egy pap is soha el ne mulassza sub gravi responsibilityate.

*) *Bodola* János püspökről szólva, azt irtam, hogy az 1829-ben tartott zsinaton hozatott olyan értelmű határozat, melyszerint a felderült ifjak konfirmálások csak ennek megtörténte után részesíthetők az urvacsora sacramentumában. Ilyen értelmű határozatot az említett évben megtartott közzsinat valóságos hozott. Ennek azon évi zsinati jegyzőkönyvében nyoma van, de úgy látszik ez csak egyes egyház-közégekre vonatkozott, melyekben az ifjak konfirmálása még mindig vagy teljesen el lett mulasztva, vagy csak hanyagul vitetett véghez. A konfirmálás gyakorlatának erd. egyházkerületünkben élethe léptetését „más prot. országok példájára” *Abacs* püspök sürgetésére, az 1806-ban tartott közzsinat kezdeményezte. Lásd az 1806. évi közzsinati jegyzőkönyv 36-ik számát. Az erdélyi ref. egyházkerület levéltára.

a rubájával a sebet. Az orvos hozzá fog a műtéthez; s a muzulmán szótlanul, komolyan nézi, hogy mint vágja le a jobb karját. Egy arcz izma sem rándul meg. Pedig nagy fájdalmában kicsordul szemeiből a könny. S mikor megvan a műtét, az ég felé emeli a megmaradt karját, arczán a lelkesedés tüze gyul ki; kész volna félhaltan is ismét harcra menni a hazáért s felkiált azzal a zajongással, a mely a töröknek kizárólagos jellemvonása: veszen az ellenség, éljen a padisah! A hidegvérű angol orvost könnyekig hatja meg a sebesült lelkesedése.

A padisah pedig háreme hús lugasában, csobogó szókókat közt keres vigasztalást a veszteségek és megaláztatásokért odaliskjainak karjaiban s aláírja az ellenség békefeltételeit . . .

IV. Tavaszii hóhelyek.

Lombhán szálldogálnak a szép fehér hóhelyek, a tél elkésett hiruökei; s azonnal vízzé, sárrá változnak, mi helyt gyöngye testük a durva kövezetet érinti. — Czél nélkül esatangolok az utcákon fel s alá s úgy elnézem azokat a hulldogáló hóhelyeket. Olyan sajtáságos gondolatokat gerjesztenek bennem. — Szegények, hogy elvesztik a tisztaságukat! Épen mint az emberi lélek, ha . . .

S gyorsan elcsapódik mellettem egy leány. Ki van festve az arca, kaczer a tekintete, a teshordozása. S belenézek a szemébe . . . Elfordítja a tekintetét s nem tudom jól látok, de úgy látszik nekem, mintha a festék alatt is el pirult volna az arca. Tépelődöm. Hol láttam ezt a leányt? S visszaemlékezem. Talán láttam, ahe! olyan jókedvű, dalos, piros-pozsgás kis leány volt. — S aztán bekerült a városba, ide s épen úgy járt, mint a hóhely . . .

eset
tásá
Vikt
ba
sék
küld
roly
end
tást
E sz
hoz
val

a ba
gény
szen
meté
besz
szób
ev.
ben
s sz
is m
több

város
válas
a vá
hog

elára
feny
meg

sujtj
tüze
Nagy
élun
meg
egy
egés
kult.
s 17

ezés
néme
a vil
poko
tejlő
az
tőajt
antip
tartó
sokat
kezés
antip
telje
és gy
több
enyh

mosá
törté
gelt

perel
tenni
jobb

alatt
z si
s za
szent
a da
nak
vit
mel
s zo
zsinat
egyhá
szerin
pot
tés
kis
tan
leg
az eg
mely
akarj
igazg
A Va
nonik

hivatászerűleg fog-
feltűnő öleső aron
kiválóbb műveit s
sühas érzületet feleb-
tva: a legmegelő-
ható támogatásába,
lanak, kiknek szeles
sz elvállalt munka
(s)

gazdag könyvtára,
alál minden tagja,
gatott közleményei
vezetett magyar
melléklete a „Nő-
es Családi Lapok”
együtt egész évre 6
hivatali (Budapesti,
k legelőszertűben
gyven és bérment-

Véti ünnepet

soínkat az új
süldésére (év-
s kiegyenlítő-
ggel ad fel-

lnöke, valóságos
ügyminiszter e-
derült. Az el-
kik a tehetsé-
be jutott magas
honfiak osztatlan
örben mely rész-
emetése egyike

e n e z várm-
ait. Jó nemes
airó segéd volt
kapitányt, ki
dvtelesből utaz-
és a román
vén napjaira
lkozott magáért
gnak legfőbb
W e k s z l e r
s; kihalt vele

következő szo-
ngilletőve és
testvér, sögornő
8-ik év március
szenvetés után
Hült tetemei
elyeztettek örök
— Vizakna,
Károly, mint
Róza, sögornő

apnak az ifja-
hogya a Confir-

ltatására köte-
k (urvaesora)
k elhetnek
lgári élet-
ök.

k, kiknek elme-

lik a t i ó n e
s ezután élje-
vén vallásunk

ügyet tárgyalta
s, de törvény
zsinaton emel-
Abacsot azzal
ára vonatkozó
leget is tett.
k szólni.

gy elemében
árosban, mely-
dejét töltötte
nyeg, sőt az
s nemzeti kü-
és ragaszkodás
Mely városhoz
füztek. Ugy
eendőt, hogy
zetesebb mo-
nkbe is meg-
si közzsinaton
meg a Sz. Ajtán
ellen indított

— **Emlekkő.** A magyarigenben 1848-ik évben el-
esett magyarok közös sírházhoz áltandó emlekkő felállítá-
sára alakult bizottság, folyó hó 25-én Lukátsffy
Viktor járás-orvos elnöke alatt ülést tartván, határozat-
ba ment, hogy az irt emlekkő, még ez év folytán állítas-
sék fel. Minél fogva egy szűkebb körű bizottság lett ki-
küldve, Molnár Lajos Kontz Albert és Nagy Károly
ev. ref. lelkész személyében, kiknek kötelességök le-
end az említett emlekkőre nézve a tervet és költségve-
tést rövid idő alatt az emlekkő-bizottsághoz beterjeszteni.
E szerint valahára fel lesz állítva az emlekkő azon sír-
hoz, mely oly sok időn keresztül jeltelenül fedte hantjai-
val ártatlanul elvérzett honfitársaink földi maradványait.

— **Necrolog.** Mendel Simon megyei képviselő,
a balázsfalvi izraelita hitközség főnöke s az ottani sze-
gény ev. ref. hitközségnek nagylelkű támogatója, hosszas
szenvetés után e hó 23-án elhalt 52 éves korában. Tem-
etésén részt vett egész Balázsfalva és környéke. A gyász-
beszédet dr. Rosenpitz Sándor kőszvári hitközségi
szónok tartotta magyar nyelven. Ezután Áoston Mózes
ev. ref. lelkész mondott emlékedett hangú beszédet, mely-
ben egyházának jóltevőjéről, a jó hazafiról és családtöröl
s személyes barátjáról megemlékezett s töle a közönséget
is mélyen megrendítő bucsut vett. Gyászoló özvegyet s 5
többnyire kiskorú gyermeket hagyott hátra.

— **Gyulafehérvári hírek.** Szöcs Győző
városi tanácsnoknak, Maksai Károly városi iktatónak
választatott meg. A közgyűlésen ezen választások után
a városi nyugdíj-alap tervezete is szóba jött; reméljük,
hogy a legjobb eredmény kíséri a helyes törekvést.

— **A tiszai árad s Tokajt és a közeli községeket,**
elárasztás veszélye fenyegeti. Sietve utászokat kértek a
fenyegetett lakosság védelmére, kik eddig bizonyosan
megérkeztek a vész színhelyére.

— **Az árvíz és a tűz,** e két borzasztó csapás
sujtja az ország leggazdagabb részeit. Árad a Tisza s
tűzek pusztítják az árvízről alig megmenekült Békés-Csabát,
Nagy-Kikindát, Berzenczét, Mezőberényt. Rosz időket
élünk, rosz csillagok járnak. De China óriási birodalma
még rettenetesebb csapásokat szenvedhetett. — midőn
egy földrengés Junnanban 15-000 embert pusztított el,
egész földterületek süllyedtek el s a felület óriási lóvá ala-
kult. A sárga folyó áradása százezer ember életébe került
s 1-800 000 en jutottak inségre.

— **Az Elektromos gyógymód** elterjedését és
célszerű használatát legjobban dr. Stein Tivadar
német orvos rendszere fogja lehetővé tenni az által, hogy
a villany-elem erejét pontosan meghatározhatóvá s hóna-
pokon át egyenletesen megterhatóvá tette. — A folyton
fejlődő orvosi tudomány vívmányai közül megemlíthetjük
az „anti pirint”, mely kiűző lázeszállapító szer, s különösen
főtájás és migréne ellen alkalmaznak. Naponként 3 gramm
antipirin megszünteti a főfaját természetesen egyúttal
tartozkodni kell a szellemi foalkozástól s a szabadban
sokat kell mozogni. Ha a migrénes beteg a baj jelent-
kezését már reggel, felkeléskor észreveszi vegyen 1 gramm
antipirint fél pohár vízben. — mit egy óra múlva ismét-
teljen. A másik szer, mit az orvosok egy igen nevezetes
és gyakori bajban az angol Kórban használnak: a foszfor
több száz gyermeknek alkalmazott kísérlet részint teljesen
enyhítette a bajt, részint tetemesen enyhítette.

— **Rövid hírek.** A nagy-csütörtöki szokásos láb-
mosás Bécsben, a hofburgban nagy ünnepélyesség között
történt meg. Ő felsége 12 ó német öltözöt aggot vendé-
gelt meg s megmosta lábaikat, 30 ezüst tallért tartalmazó

perekben rekursussal ohajt élni, legyen köteles kauziót
tenni le és pedig nemes ember 24, polgári rendbeli 12,
jobbágy 6 frt 25 krt.

Az egy évvel később Etóden szintén Abacs elnökelete
alatt tartott zsinat a felszentelendő papoknak a köz-
zsinatok előtt teendő vizsgájuk ügyét
szabályozta, mennyiben kimondotta: hogy a fel-
szentelendő papok jövőre alkalmas kérdésekre
adandó feleletek által vizsgáltassan-
nak meg; az addig gyakorlatban levő
vitatkozások (disputatio) pedig mint,
melyek a hívek botránkoztatására
szolgáltak, megszüntetettnek. Ezen
zsinat hozta azon határozatot is, hogy akolozsi és kalotai
egyházmegyékben már fenn állott azon gyakorlat, mely-
szerint az egyes népiskolák tanügyi álla-
potaiknak célszerűbb felügyelhe-
tése tekintetéből az egyházmegyék
kisebbségre osztassanak felszen-
tánköröknek két-két érdemesebb pap
legyen felügyelőjök, váljék kötelező eréjűvé
az egyházkerület minden egyházmegyéjére nézve; a
mely szülők pedig gyermekeiket iskolákba járatni nem
akarják, ezen szülői kötelességök teljesítésére polgári köz-
igazgatósági hatóságok közbejöttével kényszerítessenek.
A Vajdaszentiványon 1812. évben tartott közzsinat a ka-
nonika vizitációt szabályozza, mely szabályozásra szintén

zaeskót osztogattak ki az aggok között, kiket udvari foga-
tokon szállítottak szállásukra. — Ő felsége a királyné
és M. Valéria főhercegnő Londonban mulatnak; legfőbb
élvezetöket a különböző gyűjtemények és intézetek látó-
gatása képezi. Stefánia trónörökös a husvétot Cherso
szigetén tölti. Rudolf trónörökös, a gyalogság
főfelügyelője, hírszerint áprilisben Nagyszébet is meg-
látogatja.

— **Polgár Károly** nagy szintársulata meg-
érkezett Marosvásárhelyről, hol a téli saizont töl-
tötte. Az erdélyi hazarész első vidéki szintársulata
egyelőre 12 előadást rendez s gazdag repertoírjából
a legérdekesebb s legújabb színművek előadá-
sára áll készen. Személyzete között kiváló erők
vannak s mi úgy hisszük, hogy Enyed város és
vidékének művészet-pártoló közönsége érdeméhez
méltán fogja támogatni e társulatot. — Viszont
a társulattól is elvárjuk, hogy a legjobb törekvés-
sel s a művészi sikert biztosító összjátékkal fog
megfelelni a közönség várakozásának. A bérlet-árak
igen jutányosok lévén, — a t. közönség figyelmét
ismételten felhívjuk a pártolásra.

— **Öreg nő** lehet Königsbergben Fischer né
asszonyom, ki 70 éves „leánykájának” s 60 éves cseléd-
jének parancsolgat, miatt korcsmájában nyájasan üdvözlí
vendégeit; szem üveg nélkül olvas és frissen mozog.

— **Köszönetnyilvánítás.** Azon figyelemteljes rész-
vétért, melylyel a nagyenyedi önk. tüzoltó egyesület nagyra-
becsült zenekara, már csak néhai édes atyám Wilk
Sámuelnek márcz. hó 25-én történt temetése alkalmával,
irányomban is viseltetett, fogadjja őszinte és hálás köszö-
netemet. — Nagyenyeden, 1888-ik évi márczius hó
30-án — Wilk Ede.

CSARNOK.

A boldogulás mestersége

ezim alatt Muntegazza Pál híres olasz író, közelebről
szikrázó gondolatokkal bővelkedő könyvet irt, melyből
közöljük a következő szemelvényeket:

Abban, hogy a boldogság oly ritka, hibásabbak az
emberek, mint a körülmények.

Ép úgy nincs két teljesen egyenlő vélemény a bol-
dagságról, mint a hogy nincs két egyenlő ember, két
egyenlő falevel, vagy két egyenlő porszem.

Legyen mindenki a maga módja szerint boldog,
nem pedig más valakinek a mintája szerint.

Ha azt akarod hogy találo csípőd legyen, a magad
labaról vetess merteket. Áll ez a boldogságról is.

Hamar s biztosan boldog leszel, ha mások boldo-
gulásától teszed függővé a magadét.

A boldog ember mítsem követel másoktól, nem
kinozza s háborgatja őket, hanem vidámságot s kellemes
érzést terjeszt a maga körében.

A gyermekek boldogok, mert nem elmélkednek
boldogságukról, a felnőttek nem azok, mert igen sokat
tépelődnék felette.

Ki egyetlen tárgyra összpontosítja boldogságát, egy-

nagy szükség vala, miután az addig gyakorlatban volt
rendtartás elavult. *)

Ezen zsinati határozatok a mellett bizonyítanak, hogy
az erdélyi egyházkerület az akkori mostoha idők és vi-
szonyok között sem feledkezett meg Krisztus anyaszent-
egyházáról, sőt ennek erősülése, gyarapodása érdekében
néhány életrevaló és korszerű intézkedést léptetett élet-
be. Ezen életrevaló és korszerű intézkedések életbelép-
tetésének érdeme elsősorban természetesen magát az egy-
házkerületet, de másodsorban Abacs püspököt illeti. Az
egyházmegyei pénztárak létesítését határozottan ő hozta
javaslataba és ő sürgette. Az a humánus cél lebegett ugyan
is szemei előtt, hogy ezek lassanként oda nőjék ki ma-
gukat, miként a lelkészek szerezésénél özvegyeinek és
árváinak idővel némi segílyt tudjanak nyújtani.

*) Az ezen zsinat által megállított szabályzat az esperes díjját
egyházközösségként 3 r. forint, a jegyző és közügyigazgatóét pedig
2-2 r. forintokba állapította meg. Mint kuriózumot szőszent közlöm
a szabályzatnak azon pontját, mely az élelmezést írja körül. „A
visitatorok és cselédjeik ebédje mint szintén
vacsorájuk is 4 tál ételből kell, hogy álljon. A mi az ekkől kité-
lik tej, tojás, vaj, tejfel, majorság azt onnan kell beszerezni, húst,
bort és más egyebet a városból, melyekre a megye bíró (curator) az
egyház cassájából vegyen fel 6 r. forintot és a visitáció arról adjon
quietantiát.” Ugy látszik a jó ellátásra régen is elég nagy gondot
fordítottak a papok.

(Folytatása köv.)

szerűvé teszi a boldogulás mesterségét, de könnyen belé
romolhat. Az ilyen hasonló a földműveshez, ki földjébe
csak egyféle gabonát vet. Ha ez nem sikerül éhen halhat.

A boldog ember hasonlít Torczana áldott földjéhez,
mely egyszerre terem busát, olajat és bort.

Mint a természetben minden élőlyen kezdetben
parányi, de magában hordja a növés, a megalhatóság felté-
telét s az élet melegségét, így kellene, hogy legyen ez
a boldogsággal is.

A helyett, hogy felfelé néznel, nézz inkább magad
körüls lefelé.

A remény a boldogságra kiállított váltó, s míg le
nem jár, a világon mindentűn érvényes.

Ha nincs házad, gyűjts köveket hozzá, ha köved
sincs rajzold papíron épület-tervet. Mindeuknek legyen
gondolatban egy terve, egy czejlja.

Nem lesz minden virágból gyümölcs, de azért a
virág szép és illatos is.

A boldogság örül a jelennek s remél a jövőben.

Ha boldogságnak ezimára volna, é r c z b e t ű k k e l
vésném belé e két szót, melyek reám nézve a boldogulás
mesterségét és bölcselmét foglalják magukban: k e v é s
s e l s o k a t.

A paróka.

K. tanácsos már abban a szakában volt az életnek,
a melyet voltaképen az ötvenes évek idejének, szépített
nevén a legjobb kornak szokás nevezni. — Szükségtelen
bizonyítanom, hogy mint boldog vőlegény, ő is az utóbbi
feltogás hívei közé tartozott s testi küllemét is ennek
megfelelő stadiumban igyekezett tartani.

Arája szegény szülők testi és lelki szép tulajdonok-
kal gazdagon megáldott gyermeke volt; kora háromszor
volt megtalálható a vőlegényében szíve egyszer sem, míg az
a maga elvántolt szivmivoltát roppant vagyon- és fényes
társadalmi állás kíséretében rakta lábaihoz és sikerült is
megnyernie és biztosítania a maga számára az elvakult
szülők összes érzelmevilágát a ráadásul odadobott szeren-
csétlen gyermekkel együtt. Hej pedig, ha tudta, — látta
volna, hogy a pénzen vásárolt két öreg sziv háta megett
minő gyűlölet és elkeseredés honol két — szerencsétlen,
ifju kebelben, talán maga is visszahőköltné; ha tudta
volna, hogy két virágzó ifju élet a halálban keres gyó-
gyulást attól a pereztől fogva, hogy a pap áldatlan áldása
közéjük tolja a közösen gyűlölt alakot: talán az ő meg-
kérgesedett szíve is könnyőre indult volna.

Talán tudta is, látta is . . . és mégsem hőköltné
vissza, mégsem könyorult. Eltorhult szívének taplója csak
ugy fogta a szikrát a mind közelebről feyvegető boldog-
ság kovatotzétól.

A menyegző napja egyre közeledett s ő bizonyosan
ki is ugrott volna bőréből, ha két ok vissza nem tartó-
zatta volna: egyik az, hogy a podagra miatt ugrani nem
tudott, másik az, hogy bőre a legfejthetelenségig csont-
jához volt száradva. Így hát megmaradt a statusquo s ő
örvendett a hogy lehetett két dolognak: az ifju meny-
asszonynak s a már rég megrendelt s minden perczben
várt gyönyörű szép parókáinak, illő lévén, hogy miként
az ég madarai s a föld összes nemesebb állatai, ugy ő is
megváltoztassa jelmezét, azaz hogy csabítóbbal cserelje
fel, mikor a párzás — illetőleg a szerelem hős-kora kö-
vetkezik.

Már csak egy nap választotta el a legboldogabb
naptól s a vára-várt paróka még nem jött meg.

A nagy napra is felvirradtak s paróka mégsem volt.
Az öreg legény izgatottsága nőttön-nőtt, két legénynyel
is lesette a postát, mi közben egyre kerte a tanácsot ki-
méletlenül őszinte tükrétől, mely sehogy sem akart dus
hajzatot mutatni sima tar fején, sem a régi parókát nem
szépítette. Leendő apósa és anyósa is egyre tudakozódtak
hogyléte felől. Talán beteg? talán valami baja történt,
hogy már két nap óta nem mutatja magát?

Ő pedig annál izgatottabb s talán már betegobb is
volt, mennél többet kérdezték.

De mi ez! . . . siető léptek a folyosón . . . bizo-
nyára a postáról jönnek . . . lázas örm járja át egész
valóját.

Nem csalódott. Legényei rontanak be nagy diadal-
lal az ajtón magasra tartva a drága küldeményt, lelken-
deve teszik aztalára: itt van!

Örmében összevissza csókolta s egy-egy tizes ban-
kóval jutalmazta őket.

Mindjárt hozzá is fogott a csomag felbontásához,
előre készítve szaglő szerveit a kiáradó pompás illat fel-
fogására. Bontja, bontja . . . egyszerre csak visszatáncó-
rodk . . . a várt finom illat helyett undorító bűz aradt
ki a ládácskából.

Oda futnak legényei . . . mi ez?! borzasztó! egy
ujszültöt csecsemő erjedésbe ment hullája mered rájok
finom, kis csipke párnák közül.

Mikor a legények borzasztó meglepetésekből felő-
csudtak, urok már ajultan hevert az asztal mellett. Azon-
nal orvosért szaladtak, kinek segítségével sikerült eszmé-

letre tartani; de az ajulást heves láz váltotta fel, mely hetekig az ágyhoz szegte a boldogtalan vőlegényt.

A menyasszony szülői is hamar megtudták a csodálatos eseményt és siettek leendő vejök ápolására. Az ifjú szerelmesek az isten ujját látták a dologban s bármint igyekeztek részvétet mutatni, a szívökben éledő remény eltitkolhatatlanul arczukraült.

A rejtélyt megfejtette egy még az nap érkezett sürgöny. A szegény parókaművész feleségének éppen akkor született egy kis fia, ki alig pár percnyi itt mulatás után el is hagyta ezt az árnyékvilágot. A boldogtalan apa kis ládába tette, hogy kertjében eltemesse. Ugyanakkor s éppen olyan ládába tette a parókát, meghagyva eselődének, hogy a míg ő a kertbe megy sirtak való helyet keresni, okvetetlen adják postára, mert nagyon sürgős. A eselőd sietségében a gyermeket adta postára s az apa csak akkor jött rá a borzasztó tévedésre, mikor a gyermeket el akarta temetni és érezte, hogy tulságosan könnyű.

A ládákat kicserélték s egy pár hét múlva a vőlegényeket is. K. tanácsos testben, lélekben megtörve kelt fel ágyából; elment a kedve a házasságtól. Ő is magasabb hatalom kezét látta az esetben.

Egy hónapra az eset után, vőlegény helyett násznagy szerepében jelent meg egykori menyasszonyának boldog menyegzőjén.

A szülők szíve sem maradt üresen, mert az egykori vőlegény nagylelkűen a menyasszonynak ajándékozta azt, a mit számára a régi jobb időkben lekötött. — It.

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan juthatunk szabadtermelésnél korai dinnyéhez.

Kivéven hazánk északi fekvésű hűvösebb részeit, alig van vidék, hol a házi kertben a gazdasszonyok gondjai alatt levő zöldséges és virágos mellett kisebb-nagyobb helyet ne tartana fenn magának a gazda dnyetermelésre, ha csak néhány fészkekkel is megpróbálkozik azzal csaknem minden évben. A korábban, még julius vagy augusztus elején érett dinnye rendszeren tökéletesebb és ízletesebb mint az, melynek érése csak augusztus végére, esetleg szeptember hóra, tehát akkorára esik, mikor már az éjjelek nem csak hosszabbak, de hűvösebbek is; korai érés után a második kötésű példányok is inkább beérhetnek, lényegesen nagyobb termést nyerhetünk a telepen; a korán fejlett dinnye kevésbé van kitéve a különböző betegségeknek, tö rothadásnak, ragyának stb.

De hát mivel is lehet megelőzni a dinnye rendszeri idejét, miféle módok vannak arra nézve, melylyel az érést siettetni lehet.

Eltekintve a több szakismeretet és gyakorlottságot igénylő melegágyi termeléstől, melyszerint dinnyéhez juthatunk esetleg már május hónapban is, azon lényegesebb módokat érintem, melyek segítségével minden nagyobb kertészkedés nélkül is pár héttel megelőzhetjük a közönséges termelést. Ilyen a többek között különösen:

Ha a magot nem közvetlen szabad földbe, hanem előzőleg a zöldség termelői vagy a dohányosok által használni szokott úgynevezett meleg vagy langyos ágyakba vetjük, a kikelt növényeket ott gondozzuk addig, míg május hóban felmelegedvén az idő és föld, szabadba ültethető.

Ha a vetést vagy ültetést olyan fészkekbe eszközöljük, melynek alját jó mélyen kiásva istálló-trágyával töltöttük meg.

Ha a magot feltéve, hogy közvetlen szabad földbe vetjük, vetés előtt nedves fűrészpör közé rétegezve, addig tartjuk, míg egy-két iznyi csirája nem jött egy, dugdossuk ki alkalmas időben.

Hogy történik meleg vagy langyos ágyakban a dinnye plánták nevelése? Mielőtt e kérdésre felelnék, mivel olvasóim között hihetőleg lesznek olyanok, kik a kertésznél általánosan használni szokott emez ágyak készítésében éppen nem jártasak, legyen itt az röviden a következőkben ismertetve.

Mindenekelőtt mintegy 35—40 czm. széles, 2 $\frac{1}{2}$ —3 czm. vastag, tetszés szerinti hosszú deszkát összeszegezünk, úgy hogy az elég szilárd ládat képezzen, miért négy sarkát belől jó erős szeggel 8—10 czm. vastag, a deszka szélességéhez megfelelő hosszú gerendafához foglalkuk; ha melegágyi ablakunk vagy ablakramánk van, ugy a láda szélességét és hasznát ahhoz készítjük, mely esetben a láda belsején felül a szétől mintegy 5—6 czm-mel lejjebb léczet szegezünk körül, hogy ez mint párkány az ablak vagy ráma tartójául szolgáljon; ha nem egy, de több ablakhoz való hosszú ládat csinálunk, ugy ott is, hol az ablakok összeérnek, a láda szembeeső oldalát a párkánnyal azonos magasságban keresztléczcel fecskefarkszerűleg összefoglaljuk, hogy az ablak egyrészt ezen keresztléczzen nyugodjék, majd, hogy az ablakok között nyíláson különben behatolható hideg levegő ez által visz szatartassék, végre hogy a láda ez által szilárdabb legyen. (Folytatása következik.)

KERTÉSZETI KÖZLEMÉNYEK.

* Kertészeti bulletin. A fagyon kívül a nyulak is temetelen kárt tettek a fiatal gyümölcsösökben. A korán lebullott hó miatt lehetetlen volt a fiatal oltványokat szálmával bekötni s így ezek nagyon kapóra jöttek a kihézt nyulaknak, melyek 1—2 láb magasságban oly alaposan lekaptak azokról minden kergét, hogy elveszések teljesen bizonyos. Ez oknál fogva a vinezsellér-képezde s a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület elárúsítható gyümölcs csemetéi nagyon keresettek. A szőlőben s a nemesített rózsákban kár nem történt, — annál többet szenvedtek a barack és szilvafák.

* **Tartalékkert.** Minden kisebb-nagyobb kertben kellene egy kis területet tartalékkertnek fenntartani, melynek kétéle célja van. Először ebben tarthatunk készen mindenféle dísz- és haszon-növényt a kerti szükséglet kiegészítésére, másodsor ide rakhatjuk a kertben elvirított bokor- és hagyma-növényeket, hogy utóérjenek vagy tovább vegetáljanak. Van például a kertben néhány agyunk a melyeken korán virító hagymás növények: Jacziut, Tulipán, Nárczis, Hóvirág; vagy más koránvirítók: Bellis Auricula, Primula állanak, a melyek helyére, miután elvirágoztak, más növényeket szeretnénk ültetni; előbbieket tehát egyszerűen kiszedjük és a tartalékkertbe ültetjük. Itt nyugodtan, lassan hervadhatnak s a pihenés idejét is megvárhatják. Ha a rendes virágágyakokon hagynók hervadni, rendszeren június, júliusig vagy még tovább kellene várunk s ezzel nemcsak sok időt vesztenénk, hanem a kertünknek ez a része a hervadó virágokkal éppen a nyár legszebb részében volna a legcsunyább. — A tartalékkert azonban nemcsak az elvirított növények felvételére szolgál, hanem éppen mert tartalékkert, olyan növények készletben tartására is, a melyekkel a kert különböző részeiben elvirágoztak friss és más fajtákkal pótolhatjuk, tehát lehetővé teszi azt, hogy kertünkben a virág ki ne fogyjon s a szemre kellemetlenül ható hézagok ne támsdjanak. Tartalékkerteket rendszeren csak nagy uradalmi kertekben lehet találni, de oly praktikusok és czélszerűek, hogy minden kisebb kertben is kellene számukra egy kis helyet kihasítani. Kisebb kertekben a tartalékgyak is megfelelőnek a czólnak, a melyeket természetesen olyan helyeken kell berendezni, a hol kevésbé ötlenek szembe. De nemcsak virágokat, hanem zöldségfélét is lehet ezeken a tartalékgyakon nevelni; például káposztaféléket, párhagymát, zellert, endiviát, még pedig a hol megerősödven és a rendes ágyakra kiültetvén, sokkal jobb termésre számíthatunk, mintha egészen fiatal, gyenge rászákat ültetünk volna.

* **Miképen nevelhetünk szép uborkát?** A legtöbb konyhakertész, a ki uborkáját eladni akarja, tudja, hogy a piacon leginkább azt az uborkát keresik, melyeknek lehetőleg egyenes növésk és szép világos színük van. Ezt különösen az a kertész tudja, a ki nagy városok piacain árulja termékeit, a hol a választás tudvalevőleg nagy. Londonban például, a hol a görbe uborkának igen kis becsé van, a konyhakertészek azon igyekeznek, hogy minél szebb és egyenes uborkákat termeljenek. A görbe növest igen egyszerű módon akadályozzák meg. E czélból ugyanis üveghengereket vesznek, melyek hosszúságra és átmérőre nézve egy jókora uborkának felelnek meg. A még fiatal kis uborkákat ezekbe a hengerekbe teszik, melyet gyors növésk következtében csakhamar egészen megtöltötenek. Eltekintve attól, hogy az üveghengerekben majdnem gyorsabban nőnek, mint a szabad földön, még az az előnye is van ennek a kezelésnek, hogy az uborkák szárazon fekszenek és kevésbé rohadnak. Angolországban ezt a rendszert igen sok konyhakertészben alkalmazzák.

HÁZTARTÁSI VEGYESEK.

* **Füst és szagnélkül égő lámpából.** Hogy a petróleumlámpákban a bél füst és szag nélkül égjen átassuk mielőtt a lámpába tesszük, erős ecetben s a rozslajdonságok, füst és szag elmaradnak. Gyakran azonban a lámpában összegyűlt piszok miatt ég ro-szul a bél, a min ilyen esetben szódaoldattal segíthetünk, melylyel a lámpát jól kitisztítjuk.

* **Zsirfoltos bársonygallérok tisztítása.** Bársonygallérokól a zsiros s mindama foltokat, melyek nedvességtől és nyomástól támadnak, hagyma nedvvel tisztíthatjuk ki, úgy hogy a közönséges vörshagymát ketté vágván, a foltokat bedörzsöljük vele. Ezután a gallért jól megszáritjuk. A vasaló a hagymaszagot egészen eltávolítja. Ily módon a nyomástól támadt foltokat is eltávolíthatjuk a bársonyból, de a hagymával mindig szőr ellen kel bedörzsölni s arra is kell vigyázni, hogy vasalás előtt a bársony jól megszáradjon. Igen erős nyomási foltok eltávolítása végett a bedörzsölést ismételni kell s jó ha a száraz bársonyt kikeféljük. Szines bársony nem szabad gözöltetni, ezeket fektessük külső színdekkel a vasalópárnára s vasaljuk kevésbé forró vasalóval.

* **Szer a paták megrepedése ellen.** A lovak patáinak megrepedése ellen a Fl. Ztg. a mézet és sárga viaszt ajánlja mint kitünő szert. Mindkettőből egyenlő mennyiséget véve, gyenge tűzön felolvasztjuk s megkeverjük; azután ecetvel a patára kenjük, melyet előbb langyos vízzel jól megmossuk; a patát alól is felül is bekenjük, a repedéseket pedig egészen betöltjük e szerrel, melynek többszöri használata után a repedések és szakadások egészen begyógyulnak s a pata ismét ruganyossá válik. A szert minden használat előtt újra meg kell melegíteni, hogy kenhető legyen.

* **A bor zavarodása.** Minden, még a tökéletesen palackozott bor is megzavarodik a hidegtől az által, hogy a borkó finom jegezekben kiválik belőle. Minden borban van oldott borkó, melynek oldási aránya a bor alkoholtartalmától és a hőmérsékettől függ. Magasabb hőmérsék mellett a bor több borkövet képes feloldani, melynek egyrésze kiválik, ha az illető bor hőmérséke alacsonyabb fokra lesz. Ilyenkor a kivált borkó jegezes rétegekben a hordó falára rakodik le, éppen úgy, mint midőn a forrás következtében az alkoholtartalom nagyobodik. De ha a bor hőmérséke hirtelen esökken, akkor a borkó finom porszerű jegezekben válik ki s ha a bor nyugodtan áll és alacsony hőmérséklet mellett mint finom, a fogak közt szercegő por rakodik le. Sok esetben a bor ez által javul, jobb ízt kap. A kivált borkó 10—12 nap alatt lerakodik s nagyobb hőmérsék mellett egy része ismét feloldódik. Ez megtörténvén a bort, hogy zavaros ne legyen, le kell fejtetni.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY
SZILAGYI FARKAS TÓRÓK BERTALAN

Kia dó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Nemes gyümölcsfa-oltványok

a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület által kiválasztott kitünő fajokból. 3—4 évesek. Osztályozva darabja 15—30 kr. Egyleti tagoknak 10% árlésszámítás.

Almafajok: Batul, Ponyik, Piros Gyógyi stb.

Körtefajok: Nyári és őszi Bergamot, Pendár, Sándor czár, Ferdinánd Trónörökös, Bezy de May, Gróf Zichy Ottó stb.

Szilva: Besztercei.

A fajok minőségéről az egyesület jótáll.

Megrendelés dr. Winkler Albert egyleti pénztárnoknál Nagyenyeden eszközölhető. 3—3

Végeladás!

Buzapiacson a szeszraktár udvarán levő

deszka- és lécz-

raktári készlet

mától kezdve leszállított árban eladatik, miről a t. cz. közönséget ezennel tisztelettel értesíti

N.-Enyed, 1888. ápril 1-én

1—2

BENEDEK SÁMUEL.

Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Anatherin szájrólve 40 év óta a legkedveltebb szájról- és fogkonzerválószert. Meggátolja a fogkő lerakódását, eltávolítja a szájról kellemetlen szagot, felfrissíti a foghúst és előjött a fogfájásnak. Ára: a nagy palacknak 1 frt 40 kr., a kisebbnek 1 frt, a legkisebbnek 50 kr.	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Anatherin fogpasztája, üvegtégelyekben. Elismert szer a fogak tisztántartására, a szájról felfrissítésére és konzerválására. Ára: 1 forint 22 krajczár.
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Aromatikus fogpasztája, nagyon kedvelt a kellemesen habzó fogszappanok barátai előtt. — Kitünő fogtisztító szer. Ára: 35 kr.	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	fogpora, a fogport kedvelők közt a legelterjedtebb és legkedveltebb, melytől a fogak ragyogó fehér színt nyerne. Ára: 63 krajczár.
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	fogtömője (Plombe), melylyel a használati utasítás szerint bárki önmaga tömészhetheti ki odvas fogait. Ára: 1 forint.	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Növényzappana a legkitünőbb pipere- és gyógyszerzappan, mindenféle bőrkütes és májfoltok ellen. Ára: 30 krajczár.
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Vénus-zappana, 50 kr., Napraforgó-zappana, 40 kr., a jelenkor legfinomabb divat-pipere-zappana.	Kaphatók: Budapesten a főraktárban, Révay-utca 8-ik szám és Nagyenyeden: VARRÓ F. és KOVÁCS J. gyógyszerészeknél és CZIRNER J. J. kereskedőnél. 1—12	

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden, 1388.